

Les 5

lernu!

 Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tiu ĉi projekto estas financata per subteno de Eŭropa Komisiono. Tiu ĉi publikaĵo respiegulas nur vidpunkton de la aŭtoro, pro tio la Komisiono ne povas esti respondeca pri ajna uzado de informoj, kiuj aperas ĉi tie.

<https://lernu.net/instruado?lang=nl>

La tuta enhavo, se ne estas indikite ie eksplicite io alia, apartenas al *lernu.net* kaj estas publikigita sub la permesilo *Krea Komunaĵo Atribuite-Nekomerce-Samkondiĉe 4.0 Tutmonda*.

Tabelwoorden

Bestudeer de tabel en bemerk hoe regelmatig en logisch ze samengesteld is: betekenis van eender welk uit 45 woorden in de tabel kan afgeleid worden uit de algemene betekenis van een begin- en einddeel van het woord. Onthoud speciaal de volgende woorden:

	KI- vraagwoord, betrekkings-woord, uitroep-woord	TI- aanwijzend woord	ĈI- allesomvattend woord	NENI- ontkennend woord	I- onbepaald woord
-U individu, individueel iets, individuele zaak	kiu kiu Vraagt naar de identiteit van één van meerdere gekende personen, dingen of zaken.	tiu tiu Verwijst naar één zekere van meerdere gekende personen, dingen of zaken.	ĉiu ĉiu Verwijst elk afzonderlijk en zonder uitzondering naar de individuen uit een groep personen, dingen of zaken.	neniu neniu Ontkent de individuen van een groep personen, dingen of zaken.	iu iu Verwijst naar een onbekende of onbepaalde individuele persoon, ding of zaak.
-O zaak	kio kio "welke zaak, wat voor zaak"	tio tio "die zaak"	ĉio ĉio "elke zaak, elk soort zaak"	nenio nenio "geen enkele zaak, generlei [geen enkel soort] zaak"	io io "een of andere zaak, een soort zaak"
-A kenmerk, soort	kia kia "van welke soort, met die eigenschap"	tia tia "van die soort, met die eigenschap"	ĉia ĉia "van elke soort, met elke eigenschap"	nenia nenia "van geen enkele soort, zonder enige eigenschap"	ia ia "van een of andere soort, met een of andere eigenschap"
-EL wijze, graad	kiel kiel "op welke manier of in welke graad"	tiel tiel "op die manier of in die graad"	ĉiel ĉiel "op elke manier"	neniel neniel "op geen enkele manier"	iel iel "op een of andere manier of in een of andere graad"
-E plaats	kie kie "op welke plaats"	tie tie "op die plaats"	ĉie ĉie "op elke plaats"	nenie nenie "op geen enkele plaats"	ie ie "op een of andere plaats"
-AL oorzaak	kial kial "om welke reden, op basis van welk motief, om wat"	tial tial "om die reden, op basis van dat motief, om dat"	ĉial ĉial "om elke reden, op basis van elk motief, om alles"	nenial nenial "om geen enkele oorzaak, om geen enkel motief, om niets"	ial ial "om één of andere reden, op basis van een of ander motief, om een of ander iets"
-AM tijdstip, keer (gelegenheid, voorwaarde)	kiam kiam "op welk tijdstip, welke keer"	tiam tiam "op dat tijdstip, die keer"	ĉiam ĉiam "op elk tijdstip, elke keer"	neniam neniam "op geen enkel tijdstip, geen enkele keer"	iam iam "op een of ander tijdstip, een of andere keer"
-OM hoeveelheid (beklemtoonde graad)	kiom kiom "hoeveel, met welke hoeveelheid"	tiom tiom "zo veel, zo veelvuldig, van een dergelijke hoeveelheid"	ĉiom ĉiom "de hele hoeveelheid"	neniom neniom "geen enkel aantal, geen enkele hoeveelheid"	iom iom "niet heel veel maar ook niet weinig"
-ES bezitter (object of subject, naargelang van de context)	kies kies "(de/het)...van wie"	ties ties "(de/het)...van die"	ĉies ĉies "(de/het)...van elke"	nenies nenies "(de/het)...van geen enkele"	ies ies "(de/het)...van een of andere"

ĉ-io = alles

ĉ-iam = altijd

ĉ-iu = elk

iom = een zekere hoeveelheid

ĉ-iaj = alle

De woorden uit de tabel kunnen ook de uitgang -j (meervoud) en -n (accusatief) krijgen:

- woorden die eindigen op -u en -a kunnen de uitgang -j hebben
- woorden die eindigen op -o, -u, -a en -e kunnen de uitgang {n} hebben

ĉio = wat

ĉion = wat (accusatief)

ĉio estas tio? Tio estas kuko. = Wat is dat? Dat is een koek.

ĉion vi manĝas? Kukon mi manĝas. = Wat eet je? Ik een koek.

ĉiu = wie

ĉiuj estas viaj amikoj? = Wie zijn jouw vrienden?

ĉiu staras kun li? = Wie staat met hem?

ĉiujn librojn vi legis? = Welke boeken las je?

ĉiun mi vidas? = Wie zie ik?

ĉia = welk soort

ĉiaj estas ŝiaj leteroj? = Hoe(danig) zijn haar brieven?

ĉia estas la vetero? = Hoe is het weer?

ĉiajn fotojn vi faris? = Welke soort foto's maakte jij?

ĉian aŭton vi havas? = Wat voor auto heb je?

ĉie = waar (bijwoord)

ĉien = waarheen (vraagwoord of betrekkelijk voornaamwoord)

ĉie mi estas? = Waar ben ik?

ĉien vi iras? = Waar ga je heen?

Het is mogelijk woorden te combineren met voorzetsels.

al ĉiu = aan wie

kun ĉiu = met wie

al ĉiu = aan die

inter ĉiuj = tussen die

Vergelijking

De vergrotende trap wordt gevormd door het woord **pli**:

pli bona = betere

pli granda = grotere

De overtreffende trap wordt gevormd door het woord **plej**.

plej bona = beste

plej granda = grootste

In een vergelijking met iemand/iets gebruikt men **ol**.

pli bona ol vi = beter dan jij

En in een overtreffende trap gebruikt men **el**.

la plej bona el ĉiuj = de beste van allen

In een overtreffende trap van bijvoeglijke naamwoorden moet voor**plej** altijd het lidwoord **la** staan.

De woordjes **pli** en **plej** worden ook bij bijwoorden gebruikt. De regels zijn dezelfde, behalve één verschil: voor**plej** komt geen **la**.

pli rapide = sneller

plej rapide = snelst

dum

Het woordje **dum** duidt een tijdsduur aan en kan gebruikt worden als voorzetsel en als voegwoord:

Li sidas dum la manĝo. = Hij zit tijdens de maaltijd.

Ŝi skribas dum li legas. = Ze schrijft, terwijl hij leest.

ĉi

Het woord **ĉi** wordt gebruikt met ti-woorden uit de correlatieven-tabel om nabijheid aan te duiden:

tie = daar

tiu = die

tiu ĉi / ĉi tiu = deze

tie ĉi / ĉi tie = hier

-ind-

Het achtervoegsel **-ind-** duidt aan dat het woord is iets te doen:

aŭskultinda = beluisterenswaardig

leginda = lezenswaardig

bedaŭrinda = betreuenswaardig, spijtig

nedankinda = Geen dank! Zonder dank! Graag gedaan!

kioma?

Het vragend woord **kioma** wordt gebruikt, als men vraagt naar de tijd, aangeduid door een uurwerk:

Kioma horo estas? = "Het hoeveelste uur is het?" Hoe laat is het?

▼ Lesblok 19 (sessies 37-38)

Leerdoelen

- leren vergelijken in Esperanto (vergroten, overtreffende trap)
- de reeds gekende woorden herhalen die verband hebben met vergelijken (kiu, tia, tie, enzovoort)

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen

Vorbereiding

- Geluiden **1, 2, 3**
- Kopieën van **M1**
- Kopieën van **M2**
- Oefening **M3**
- Kopieën van **M4**
- Kopieën van **M5**

Nieuwe woorden

sinjoro = heer, meneer

horo = uur

vendi = verkopen

komenci = beginnen

aŭto = auto

pli = meer

plaĉi = bevallen, behagen

ol = (meer) dan

la plej = (het) meest

ĉi = partikel om nabijheid aan te geven

aŭskulti = luisteren

pli ol = meer dan

forgesi = vergeten

plej el = het meeste van

helpi = helpen

Leerplan

10 min Pauze

Deel **M1** uit en luister naar Geluidsopname **1**. Lees en vertaal samen de tekst. Vraag leerlingen elk twee zinnen te lezen en ze opnieuw te vertalen. Als zij het einde van de tekst bereiken, herbeginnen ze, maar deze keer zonder vertaling. De leraar helpt enkel met de juiste uitspraak en, indien nodig, met de vertaling.

Help de leerlingen zinnen vertalen waarin een vergrotende of overtreffende trap staat: **la plej bona el, pli rapida ol ...**

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

20 min Pauze

Deel de dialogen **M2** uit.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

Verklaar dat bijvoeglijke naamwoorden en bijwoorden in de vergrotende en overtreffende trap niet veranderen en dat men er alleen **pli** of **plej** (**bona – pli bona, plej bona, bone – pli bone, plej bone**) aan toevoegt.

10 min Pauze

Pauze

20 min Pauze

Deel **M3** uit. Deel de leerlingen in per drie of per vier. Elke groep moet de uitdrukkingen verbinden met tabelwoorden. Je kunt er een spelletje van maken: de snelste groep wint.

Maak er de leerlingen van bewust dat de titels in de tabel onderling een beetje verschillen, bijvoorbeeld **kiu – tiu**, enzovoort. De leerlingen moeten erop letten dat de woorden in elk duo gelijkend zijn. De reden daarvan zal in de volgende blokken meer in detail verduidelijkt worden.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Deel **M4** uit. Vraag de leerlingen het liedje samen te vertalen en zing het twee, drie keer samen.

Geef de huistaken op.

Nova aŭto (1-a parto)

Sinjoro Rapid, amiko de Marko, eniris vendejon de aŭtoj. Tie li vidas belan sinjorinon, kiu plaĉas al li. Vendisto venas al li. Sinjoro Rapid demandas:

- Kiu aŭto estas la plej bona?
- Tiu ĉi estas la plej bona el ĉiuj.
- Ĉu ĝi estas rapida?
- Ĝi estas pli rapida ol aliaj.

M2 Dialogo

- A** Mi aŭdis ke vi volas novan aŭton. Ĉu estas vero?
- B** Jes, mia aŭto estas malnova kaj malbona.
- A** Ĉi tie estas aŭtovendejo. Kiu aŭto plej multe plaĉas al vi?
- B** Tiu ĉi. Ĝi estas pli bona ol mia.
- A** Ho, 20 000 eŭroj! Multekosta!
- B** Mi ne havas sufiĉan monon por ĝi. Mi aĉetos iun malpli koston.
- A** Sed ĝi estas tre rapida.
- B** Mi ne devas havi la plej rapidan aŭton el ĉiuj.
- A** Ĉu vi ne ŝatas vojaĝi pli rapide ol aliaj?
- B** Ne. Mi ne volas akcidenton.

M3 Oefening

Zet de uitdrukkingen in de juiste groep: vendisto, forta, riĉa, la plej bona, lingvo, en vendejo, pli bela, en la hejmo de Marko, aŭto, en sportejo, domo, kafo, sur tablo, amiko, en nia lernoĉambro, en via lernolibro, kelnero, sur papero, kuko, Marko, malpli granda, sinjorino, vizaĝo, malvarma, letero, sportisto, frato, pli rapida

Kiu? Tiu!	Kie? Tie!	Kio? Tio!	Kia? Tia!

Oplossing:

Kiu? Tiu!	Kie? Tie!	Kio? Tio!	Kia? Tia!
Marko	en vendejo	aŭto	forta
vendisto	sur tablo	kafo	pli rapida
sinjorino	en via lernolibro	kuko	la plej bona
amiko	en sportejo	letero	pli bela
kelnero	sur papero	vizaĝo	riĉa
frato	en la hejmo de Marko	domo	malpli granda
sportisto	en nia lernoĉambro	lingvo	malvarma

M5 Liedje

Bouw zinnen met de woorden hieronder. Je kunt andere woorden toevoegen.

ion - diri - volas	→	Mi volas diri ion.
libroj - plaĉas - tiuj	→	
amikon - kian - volas	→	
aŭto - tiu ĉi - rapide	→	
forgesis - Marko - ion	→	
iras - lernantoj - kien	→	

Vorm zinnen met de computer. Bouw elke dag 5 zinnen, vertaal ze en schrijf ze op, als ze juist zijn.

M6 Huistaak

- A** Kion vi faras dum la tago?
B Je la sepa horo kaj tridek minutoj mi iras en lernejon.
A Kion vi faras, dum vi estas en lernejo?
B Mi lernas multajn novajn aferojn.
A Ĉu vi ŝatas matematikon?
B Jes, mi ŝatas ĝin pli multe ol lingvojn. Sed plej multe mi ŝatas muzikon.
A Kiam vi revenas hejmen?
B Mi revenas je la dekdua horo.
A Kie vi tagmanĝas? Ĉu en lerneja manĝejo?
B Ne. Hejme mi manĝas bonan manĝon, kiun kuiris mia patrino.
A Kaj poste? Ĉu vi ludas kun geamikoj?
B Jes, sed unue mi devas lerni kaj skribi hejmtaskojn.
A De kiu estas la lernolibroj tie sur la tablo?
B Tio estas miaj lernolibroj kaj lernolibroj de mia fratino.

▼ **Lesblok 20** (sessies 39-40)

Leerdoelen

- de inhoud van de vorige lessen herhalen (modale werkwoorden, telwoorden, grammaticale uitgangen)

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen

Vorbereiding

- Kopieën van **M7**
- Kopieën van **M8**
- Kopieën van **M9**
- Kopieën van **M10**
- Kopieën van **M11**

Leerplan

20 min Pauze

Deel de dialogen **M6** uit.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Deel **M7** uit. Vraag de leerlingen de gaten in te vullen met het juiste modale werkwoord.

10 min Pauze

Deel **M8** uit. Vraag de leerlingen de zinnen te lezen en ze te vertalen in hun taal.

De leerlingen herhalen de vergelijking van bijvoeglijke naamwoorden en bijwoorden. In enkele gevallen wordt het voorvoegsel **MAL-** toegevoegd (**malpli**, **malplej**).

10 min Pauze

Pauze

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Deel **M9** uit. Vraag de leerlingen de zinnen met de tijden in verband te brengen.

10 min Pauze

Deel **M10** uit. Het is een oefening met het liedje **Dek boteloj**, dat geleerd werd in les 4. Vraag de leerlingen de ontbrekende getallen aan het liedje toe te voegen.

Zing daarna twee, drie keer samen het liedje. Zo zullen de leerlingen woorden leren die met getallen te maken hebben.

Geef de huistaken op.

M7 Dialogo

Vul de gaten in met het juiste werkwoord.

Mi petas, ĉu vi _____ helpi al mi? – Kompreneble!

Hodiaŭ Marko ne _____ skribi hejmtaskon. Tio plaĉas al li.

Ni havas malnovan aŭton. Ĝi ne funkcias kaj ni ne _____ vojaĝi plu.

Ana ankoraŭ ne _____ dormi. Ŝi ŝatas plu legi la libron.

Mia edzo _____ labori tre longe kiel kelnero.

La sinjoro iras malrapide. Li estas maljuna, li ne _____ iri pli rapide.

Ĉu vi _____ fermi la fenestron? – Mi povas, sed mi ne _____. Estas varme en la ĉambro.

Marko _____ aĉeti kukon por Ana, sed li ne havas sufiĉan monon.

Ivo ne havas tempon por ludi kun mi. Li _____ rapide iri en vendejon kaj aĉeti panon.

M8 Oefening

Vertaal naar jouw taal.

La unua vendisto estas bona. La dua vendisto estas pli bona ol la unua. La tria vendisto estas la plej bona el ĉiuj.

Mia domo estas malgranda. La domo de Marko estas pli malgranda ol mia. La domo de Julia estas la plej malgranda.

La patrino de Ana kuiras bone. La patrino de Marko kuiras pli bone. Mia patrino kuiras plej bone.

Petro lernas lingvojn rapide. Mi lernas lingvojn pli rapide ol li. Mia fratino lernas lingvojn plej rapide el ni ĉiuj.

Tiu ĉi foto estas bela. La dua foto estas malpli bela. La lasta foto estas la malplej bela.

M9 Oefening

Breng de tijd in overeenstemming met de zinnen.

7.30	Mi revenas hejmen el la lernejo.
8.00	Post la tagmanĝo mi lernas en mia ĉambro.
12.00	Mi iras en lernejon.
12.30	Mi ludas sur la strato kun geamikoj.
14.00	Mi dormas.
16.00	Mi manĝas hejme tagmanĝon, kiun kuiris mia patrino.
21.00	Mi sidas en lernoĉambro kaj mi aŭskultas la instruiston.

Dek boteloj

Dek boteloj pendas sur la mur'

Sed se akcidente falas unu nur, tiam naŭ boteloj pendas sur la mur'.

Naŭ boteloj pendas sur la mur' sed se akcidente falas unu nur,

Tiam ok boteloj pendas sur la mur'.

Ok boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam sep boteloj pendas sur la mur'.

Sep boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam ses boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

Du boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur, tiam unu botelo pendas sur la mur'.

Unu botelo pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur, tiam nurodoro restas sur la mur'.

Melodie: [YouTube](#)

M11 Huistaak

Voeg de juiste uitgang toe: **-j**, **-n**, **-jn**

Antaŭ la domo de Marko staras modernaj aŭto _____.

Antaŭ dek minuto _____ venis la patro hejmen.

La botelo _____, kiuj staras sur la tablo en kuirejo, estas miaj.

Donu al mi la grandajn libro _____, kiuj estas tie malantaŭ vi.

Ĉu vi aŭdas mi _____ bone?

Post du horoj la vendisto fermos la vendejo _____.

En lernoĉambro sidas lernanto _____ kaj ili aŭskultas instruisto _____.

Vi havas tre bela _____ okulo _____.

La fotoj, kiuj pendas sur la muro, estas tre bela _____.

Ivo ne komprenas la lastan hejmtasko _____, kiu _____ li ricevis en la lernejo.

Vorm zinnen met de computer. Bouw elke dag 5 zinnen, vertaal ze en schrijf ze op, als ze juist zijn.

▼ Lesblok 21 (sessies 41-42)

Leerdoelen

- het systeem van tabelwoorden begrijpen (dat die woorden bestaan uit twee delen, en dat het mogelijk is veel samenstellingen te bouwen met behulp van weinig morfemen)
- eerste tabelwoorden leren vormen (combinaties van KI-, TI-, ĆI- en -U, -O, -A, -E)
- het achtervoegsel -IND- leren kennen

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen, magneten

Vorbereiding

- Geluiden **4, 5**
- Kopieën van **M12**
- Oefening **M13**
- Oefening **M14**
- Oefening **M15**
- Kopieën van **M16**
- Oefening **M17**
- Kopieën van **M18**
- Kopieën van **M19**

Nieuwe woorden

forta = sterk

veturi = rijden (met een voertuig op wielen)

tre = zeer, heel, erg

ĉiuj = alle

certe = zeker

jam = al, reeds

kosti = kosten

jaro = jaar

multe = veel

monato = maand

bedaŭri = betreuren, het spijtig vinden

plena = vol

aĉeti = kopen

-ind = -IND

Leerplan

15 min Pauze

Deel **M12** uit en luister naar Geluidsopname 4. Lees en vertaal samen de tekst. Vraag leerlingen elk twee zinnen te lezen en ze opnieuw te vertalen. Als zij het einde van de tekst bereiken, herbeginnen ze, maar deze keer zonder vertaling. De leraar helpt enkel met de juiste uitspraak en, indien nodig, met de vertaling.

5 min Pauze

Verklaar kort het gebruik van het achtervoegsel-**IND**- en geef enkele voorbeelden.

Deel **M13** uit. Help de leerlingen woorden vormen met het achtervoegsel-**IND**- en vraag hun ze proberen te gebruiken in zinnen.

Je kunt de aandacht vestigen op het woord **nedankinde**, dat gebruikt wordt in een beleefde zin. Als voorbeeld kun je volgende conversatie aanhalen:

- Ĉu vi povas helpi al mi?

- Jes.

- Dankon!

- Nedankinde!

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Deel **M14** uit. Vraag de leerlingen te denken over de betekenis van de woorden met het achtervoegsel-**IND**-. Vraag hun dan ten minste drie betekenisvolle zinnen te bouwen. Als de tijd er is, kunnen enkele leerlingen hun resultaten luidop lezen en kan u die bespreken.

10 min Pauze

Deel **M15** uit. Verzoek de leerlingen aandachtig de tekst te lezen en die te vertalen in het Esperanto. Geef ongeveer vijf minuten om de taak uit te voeren. Vraag daarna een van de leerlingen de vertaling te lezen voor de klas. Je kunt anderen vragen naar alternatieven en suggesties doen. Schrijf de juiste vertaling op het bord.

10 min Pauze

Pauze

15 min Pauze

Deel de dialogen **M16** uit.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

15 min Pauze

Deel de dialogen **M17** uit.

Bevestig puzzelstukken met magneten op het bord. Gebruik de puzzel om het systeem van tabelwoorden te verklaren. Vraag daarna de leerlingen verschillende tabelwoorden samen te stellen en na te denken over hun betekenis.

Vestig de aandacht van de leerlingen op de gelijkens tussen de woorden in **kiu – tiu**, **kie – tie**, enz. Nu wordt één gelijkend woord toegevoegd aan elk paar: **kiu – tiu – ĉiu**, **kie – tie – ĉie**, enzovoort.

10 min Pauze

Deel **M18** uit. Vraag de leerlingen te weten te komen welke puzzelstukken geschikt zijn in welke vragen.

Geef de huistaken op.

Nova aŭto (2-a parto)

- Ĉu ĝi estas ankaŭ forta?

- Ho jes, ĝi estas tre forta.

- Certe ĝi estas multekosta?

- Kompreneble, ĝi estas la plej multekosta el ĉiuj.

- Dankon, bedaŭrinde mi ne aĉetos novan aŭton, ĉar mia malnova aŭto estas la plej malmultekosta el ĉiuj. Mi ankoraŭ veturos per ĝi.

M13 Oefening

Verbind de woorden met de uitgang **-IND-** en maak een zin.

aĉeti	aĉetinda	La ruĝa aŭto estas aĉetinda.
lerni	lerninda	
vidi	vidinda	
danki	nedankinde!	

M14 Oefening

Bouw zinvolle vragen. Schrijf ze op.

Ĉu Kie Kiam Kiel	la nova filmo Esperanto tiu ĉi libro via kafo la kanto matematiko la letero de Marko la parolo de Ana la manĝo en restoracio la aŭto de via amiko	estas povas esti	vidinda leginda lerninda havinda aĉetinda kuirinda trinkinda manĝinda aŭskultinda kantinda	?
---------------------------	--	---------------------	---	---

M15 Vertaaloefening

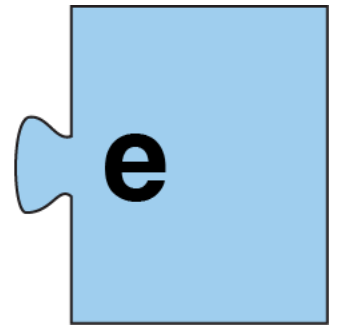
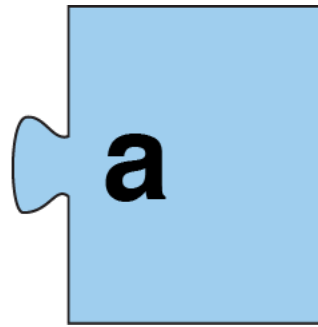
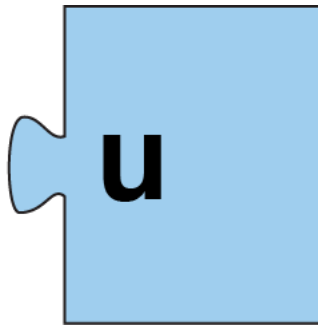
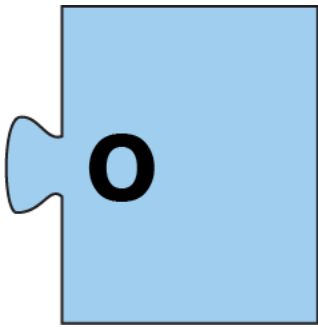
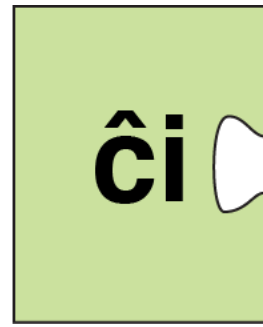
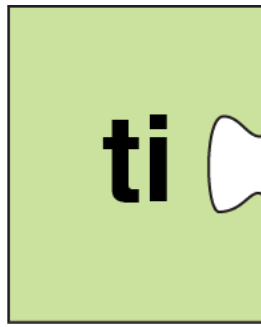
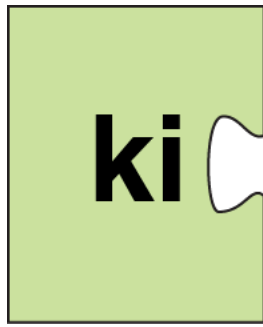
Vertaal naar het Esperanto.

De moeder vroeg mij waar ik alle leerboeken heb. Ik zei dat ze ergens in mijn kamer zijn. Ik zoek een Esperanto-leerboek. Waar heb ik mijn wiskunde-leerboek gelegd? Hoe zal ik vandaag leren?

M16 Dialogo

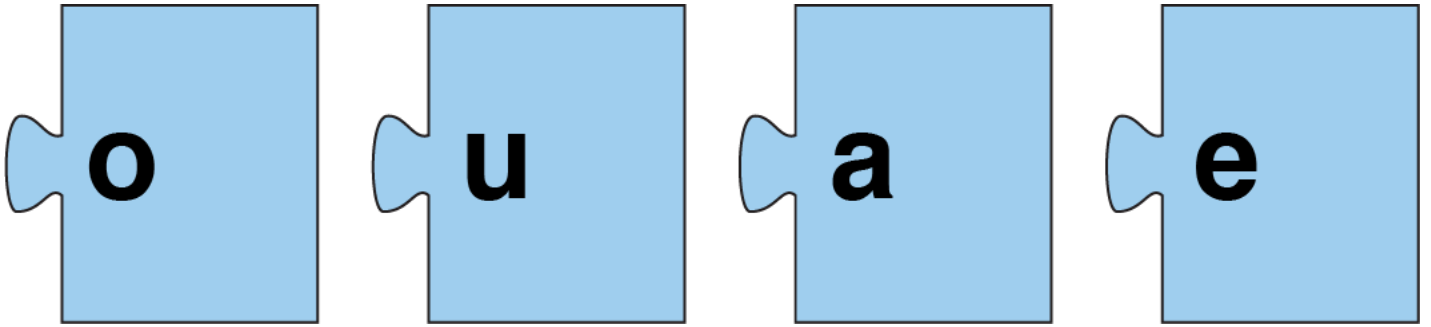
- A** Ĉu vi ŝatas vojaĝi?
- B** Jes, mi multe ŝatas vojaĝi. En ĉi tiu jaro mi volas veturi en Slovakion.
- A** Kiel vi volas veturi?
- B** Per mia aŭto.
- A** Ĉu vi veturos longe de Zagrebo al Slovakio?
- B** Certe, eble kvin horojn.
- A** Kiun urbon vi volas vidi?
- B** Mi volas vidi Bratislavon. Kaj certe ankaŭ Partizánske.
- A** Ho! Ĉu Partizánske estas vidinda?
- B** Kompreneble, ĝi estas bela malgranda urbo. Loĝas tie multaj homoj, kiuj parolas Esperanton.
- A** Mi bedaŭras ke mi ne povas iri kun vi.
- B** Mi aĉetos ion belan por vi.
- A** Dankon! Ĉu vi havas multajn dolarojn?
- B** En Slovakio mi devas havi ne dolarojn, sed eŭrojn.

M18 Oefening

Kom te weten welke puzzelstukken geschikt zijn in volgende vragen.

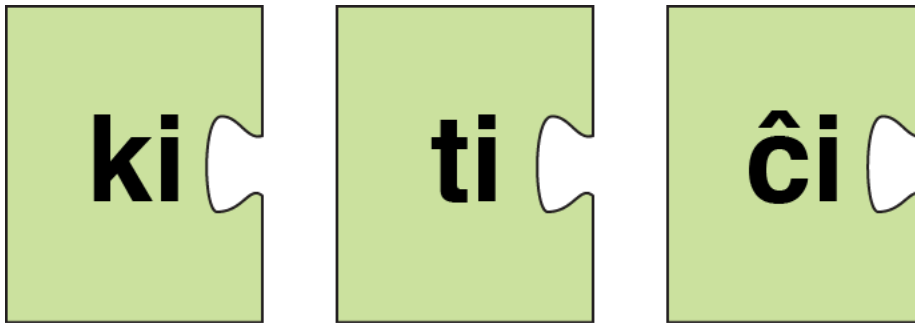
Diru, ki _____ sidas en la kafejo? – Marko kun Ana.

Ki _____ sinjoro staras sur la strato? – Maljuna.

Mi ne volas sidi ti _____. Mi serĉos alian lokon.

Mi ŝatas manĝi vere ĉi _____n.

Ĉi _____j lernantoj sidas kaj skribas.

_____u foto ne plaĉas al Ivo, ĉar ĝi estas malnova.

Marko ne scias, _____e estas liaj lernolibroj.

En la laborejo _____uj sidas kaj laboras, nur mi trinkas kafon.

La kafo por mi devas esti tre varma. Mi ŝatas trinki _____an kafon.

La patrino koleras: “_____e estas viaj paperoj! En via ĉambro, en kuirejo, sur la tablo...”

M19 Huistaak

Maak een gelijkaardige vraag. Vervang het vetgedrukte woord door een ander.

voorbeeld:

Multaj homoj en Slovakio parolas la **slovak**an lingvon.

...la Esperantan lingvon.

...la germanan lingvon.

Mi bedaŭras, ke vi forgesis la **libron** hejme.

Sur tiu strato staras **hotelo**.

Kiuj lernantoj **sidas** en la lernejo?

Mi **volas** vojaĝi ien, kie estas belaj urboj.

Mi ne scias, ke Julia **skribis** al mi leteron.

Vorm zinnen met de computer. Bouw elke dag 5 zinnen, vertaal ze en schrijf ze op, als ze juist zijn.

▼ **Lesblok 22** (sessies 43-44)

Leerdoelen

- nieuwe tabelwoorden leren, die eindigen op **-AM** en beginnen met **I-** en **NENI-**
- de reeds geleerde affixen herhalen
- werkwoorden uit de vorige lessen herhalen en ze gebruiken in zinnen

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen

Vorbereiding

- Geluid **6**
- Kopieën van **M20**
- Oefening **M21**
- Oefening **M22**
- Kopieën van **M23**

Leerplan

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

20 min Pauze

Deel **M20** uit. Speel Geluidsopname **6** op de computer. Vraag de leerlingen aandachtig te luisteren en de ontbrekende woorden in te vullen.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

Verklaar de betekenis van de nieuwe tabelwoorden: **neniam**, **kiam**, **tiam**. Voeg ook woorden toe die beginnen met **l-**. Die woorden kwamen voor in de vorige lessen: **io**, **ie**, **iu**, enzovoort. Je kunt de puzzel gebruiken met **-AM**, **l-** en **NENI-** om het gebruik te illustreren.

10 min Pauze

Pauze

10 min Pauze

Deel **M21** uit. Deel de leerlingen in per drie of vier. Vraag hun de uitdrukkingen te associëren met tabelwoorden.

Als je wilt, kun je een kleine wedstrijd houden en de groepen vragen de taak zo snel mogelijk uit te voeren. De snelste groep wint de wedstrijd.

10 min Pauze

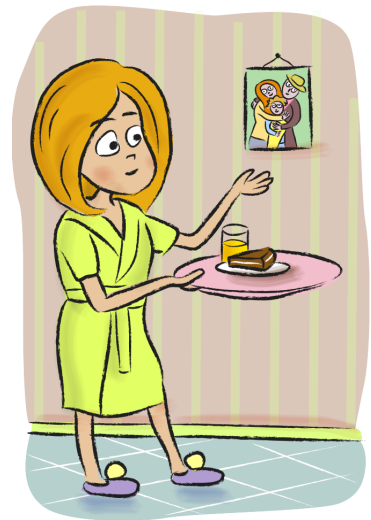
Deel **M22** uit. Herinner kort aan het gebruik van de affixen **-IND-**, **MAL-**, **-EJ-**, **RE-**, **-EBL-**, als het nodig is. Vraag daarna de leerlingen de gaten in te vullen met de ontbrekende affixen. Lees de tekst samen en bespreek de antwoorden.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

Geef de huistaken op.

- Ana** Saluton, Maja!
- Maja** Saluton, Ana! Mi _____ ke vi venis. Bonvolu eniri!
- Ana** Dankon! Mi _____ neniam vidis ĉi tiun urbon. Vi havas tre belan domon.
- Maja** Ĉi tie estas mia ĉambro. Ĉu mi povas porti por vi sukron?
- Ana** Jes, multan _____. Dum la vojo mi ne trinkis.
- Maja** Mi portis ankaŭ kukon. Ĝi estas ankoraŭ _____, mi faris ĝin antaŭ unu horo.
- Ana** La kuko estas tre bona!
- Maja** Mi ĝojas. Mi skribos por vi sur paperon, kiel oni faras ĝin.
- Ana** _____ estas sur la foto, kiu pendas _____ sur la muro?
- Maja** Tio estas foto de mi, miaj _____ kaj miaj gepatroj.
- Ana** Kiam oni faris tiun ĉi foton?
- Maja** Antaŭ tri jaroj. Tiam mia _____ frato iris la unuan fojon en lernejon.

M22 Oefening

Vul de gaten in met het juiste element: **-ind-**, **mal-**, **-ej-**, **re-**, **-ebl-**. Elk element moet twee keer gebruikt worden.

Mi volas jam esti hejme. Ne plaĉas al mi en malsanul_____o.

Ĉu estas io en la boteloj en kuirejo? – Ne, ĉiuj estas_____plenaj.

En sport_____o estas malvarme.

Kiel okazis al vi la akcidento? – La biciklisto ne estis en nokto bone vid_____a.

Marko parolis, ke Vieno estas vizit_____a urbo.

Peter donis manĝon al _____riĉulo, kiu sidis sur la strato.

Mi ne komprenas la hejmtaskon. Mi devas _____legi ĝin.

Ĉu vi povas helpi al mi? – Kompren_____e!

Ivo aĉetis por sia fratino tre leg_____an libron.

Mi malĝojas, ke vi devas jam iri hejmen. Kiam ni _____vidos unu la alian?

M23 Huistaak

Vul de gaten in met het juiste werkwoord. Elk werkwoord mag maar één keer gebruikt worden. Vertaal de zinnen in jouw taal.

Vi faris nur unu taskon. Sed vi _____ fari du taskojn.

Mi _____, sed ni ne estas hejme. Ni ĉiuj estas en laborejo.

Kien _____ la libro? – Malantaŭ la skribotablon.

Ĉu mi povas _____ kun vi iun belan kanton?

Ana _____ ĉiam nur amfilmojn.

Tio _____ hodiaŭ en lernejo.

Kiam vi povas _____ al mi la libron?

Mi vere ne scias, kian muzikon _____ Petro.

Je tiu nokta horo mi jam _____.

Kiel vi povis _____ mian nomon?

Vorm zinnen met de computer. Bouw elke dag 5 zinnen, vertaal ze en schrijf ze op, als ze juist zijn.

▼ Lesblok 23 (sessies 45-46)

Leerdoelen

- herhaal getallen door de tijd te leren zeggen volgens een uurwerk
- nieuwe tabelwoorden leren kennen, die eindigen op **EL-**, **-AL** en **-OM**

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen

Vorbereiding

- Geluiden **7, 8, 9**
- Kopieën van **M24**
- Oefening **M25**
- Oefening **M26**
- Oefening **M27**
- Kopieën van **M28**
- Kopieën van **M29**

Nieuwe woorden

dum = tijdens

tempo = tijd

tion = dat (accusatief)

vivi = leven

sed = maar

kiel = hoe

tiun = die (accusatief)

kial = waarom

ĉar = want, omdat

kiom = hoeveel

edzo = echtgenoot, mannelijke huwelijkspartner

kie = waar (bijwoord)

sendi = zenden

Leerplan

15 min Pauze

Deel de teksten **M24** uit en beluister het geluidsbestand **7**.

Lees en vertaal het samen. Vraag leerlingen telkens 2 zinnen te lezen en ze opnieuw te vertalen. Als ze het einde van de tekst bereiken moeten ze herbeginnen, maar deze keer zonder te vertalen. De leraar helpt slechts met juiste uitspraak en, indien nodig, met vertaling.

5 min Pauze

Deel **M25** uit. Vraag de leerlingen de zinnen te lezen en ze te verbinden met de geschikte tijden op het uurwerk.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Verklaar de betekenis en het gebruik van tabelwoorden die eindigen op **-EL**, **-AL** en **-OM**. Je mag jouw eigen puzzel maken (zoals in **M19**) om het gebruik van deze uitgangen te illustreren.

10 min Pauze

Pauze

10 min Pauze

Deel **M26** uit. Deel de leerlingen in per drie of vier. Vraag hun de uitdrukkingen te associëren met tabelwoorden.

Als je wilt, kun je een kleine wedstrijd houden en de groepen vragen de taak zo snel mogelijk uit te voeren. De snelste groep wint de wedstrijd.

10 min Pauze

Deel **M27** uit. Vraag de leerlingen de gaten in te vullen met de juiste tabelwoorden.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

10 min Pauze

Deel de dialogen **M28** uit.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

Geef de huistaken op.

Nova aŭto (3-a parto)

Dum li tion diris, li denove rigardis la belan sinjorinon. Sed la vendisto diris:

– Estos pli bone, ke vi ne rigardu tiun ĉi sinjorinon. Ankaŭ ŝi estas tre multekosta. Mi scias, ĉar mi estas ŝia edzo.

M25 Oefening

Hoe laat is het? Lees de zinnen en verbind ze met de juiste tijd.

Estas la kvina horo.

Estas la dektria horo kaj dudek minutoj.

Estas dek minutoj antaŭ la sesa horo.

Estas kvin minutoj post la kvara horo.

M27 Oefening

Vul aan met een van de volgende woorden: **kiel, kial, kiom**.

Saluton! Longe mi ne vidis vin. _____ vi fartas? – Bone, dankon.

Julia, _____ vi ne volas iri kun mi en kinejon? – Ĉar mi devas multe lerni.

Sinjoro vendisto, _____ kostas tiu ĉi biciklo? – Ĝi kostas 200 eŭrojn.

_____ vi volas, ke mi fermu la fenestron? – Ĉar estas malvarme en la ĉambro.

Ĉu ni povas unu horon trankvile sidi kaj trinki sukon? – Mi ne scias, _____ da tempo ni havas.

Ĉu vi vojaĝos per aŭto? – Ne, mi volas vojaĝi tiel, _____ vi: per biciklo.

Mi ne komprenas, _____ vi estas kolera. – Mi estas kolera, ĉar vi legis miajn leterojn.

Diru, _____ estas naŭ plus ok? – Dek sep.

_____ vi fariĝis ruĝa? – Mi forgesis mian monon hejme.

_____ oni kuiras tiun ĉi manĝon? – Tre facile. Mi skribos tion al vi sur papero.

- Marta** Saluton, Lucia! Kiel vi fartas?
- Lucia** Saluton, Marta! Mi fartas tre bone, dankon. Kaj vi?
- Marta** Ankaŭ mi bone.
- Lucia** Dum longa tempo mi ne vidis vin. Kie vi nun vivas?
- Marta** Mi ne plu vivas en Ĉeĥio. Jam unu monaton mi vivas kaj laboras en Slovakio.
- Lucia** Ho, interese! Kiel plaĉas al vi via nova laboro?
- Marta** Mi ŝatas ĝin. Ĝi estas pli bona kaj pli interesa ol la malnova laboro.
- Lucia** Tio estas bona. Mia edzo koleras pri mia laboro.
- Marta** Kial?
- Lucia** Ĉar mi devas en ĉiu tago labori tre longe.
- Marta** Kien vi iras?
- Lucia** Mi iras sendi leteron kaj poste trinki kafon. Ĉu vi volas iri kun mi?
- Marta** Kompreneble.
- Lucia** Bone! Ni devas paroli kune pri multaj aferoj, kiuj okazis.

M29 Huistaak

Koppel de vragen met de antwoorden. Vertaal in jouw taal.

Kiom da boteloj staras sur la tablo?	En Zagrebo.
Kie vivis edzino de la vendisto?	Ĉar mi ne konas la respondon.
Kiel Petro volas veturi?	Unu aŭto veturis tre rapide.
Kiel okazis la granda akcidento sur la strato?	Tre multaj.
Kial vi nenion diras?	Per biciklo.

▼ **Lesblok 24** (sessies 47-48)

Leerdoelen

- de tabel van de tabelwoorden herhalen
- begrijpen dat sommige tabelwoorden de accusatief-uitgang **-N** kunnen krijgen

Benodigde leermiddelen

- een computer om geluid af te spelen, rode en groene kaarten

Vorbereiding

- Geluid **10**
- Oefening **M30**
- Kopieën van **M31**
- Kopieën van **M32**
- Oefening **M33**
- Gekleurde woordkaarten **M34**
- Kopieën van **M35**
- Kopieën van **M36**

Leerplan

10 min Pauze

Deel **M30** uit. Vraag de leerlingen het ontbrekende woord te vinden. Ze kunnen kiezen uit drie mogelijkheden.

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

20 min Pauze

Deel **M31** uit. Speel Geluidsopname **10** op de computer. Vraag de leerlingen aandachtig te luisteren en de ontbrekende woorden in te vullen.

Deel de leerlingen op in duo's en vraag hen om de dialogen te lezen en ze te vertalen. Vraag één duo om de dialogen luidop te lezen en ze lijn voor lijn te vertalen. Help ze indien nodig bij het vertalen. Vraag daarna aan hetzelfde duo om de dialoog op te voeren zonder die opnieuw te vertalen. Als de tijd er is, kun je een ander duo vragen om de dialoog te spelen.

Vergewis je ervan dat de leerlingen de betekenis van de tekst begrijpen. Indien enkelen niet alle tabelwoorden begrijpen, kun je hun betekenis verklaren met de puzzel.

10 min Pauze

Pauze

10 min Pauze

Deel **M33** uit. Vraag de leerlingen zinnen te maken met de vetgedrukte woorden. Maak hen bewust van het belang van de accusatief-uitgang **-N**.

Als er tijd is mogen ze duo's vormen en elkaar vragen stellen en antwoorden.

10 min Pauze

Deel **M34** uit. Verdeel de leerlingen in enkele groepen. Verklaar de regels van de oefening en maak er de leerlingen van bewust dat de tabelwoorden soms de accusatief-uitgang **-N** kunnen krijgen. Geef aan elke groep een verzameling rode en groene kaarten. Uit elke groep neemt één leerling telkens één kaart uit elke verzameling kaarten. Daarna schrijft iedere leerling in de groep zijn zin, waarin het tabelwoord en het werkwoord voorkomt. Daarna neemt de volgende leerling telkens één kaart uit elke verzameling kaarten en schrijven ze allen hun zin. Doe dit verder tot alle leerlingen de mogelijkheid hebben kaarten te nemen. Als er voldoende tijd is, kun je enkele zinnen lezen en vergelijken.

Rode kaarten (tabelwoorden): **kio, kiu, nenion, neniū, neniām, ĉiuj, ĉio, ĉiam, tion, iu, iam**

Groene kaarten (werkwoorden): **havas, skribas, legas, forgesas, vidas, montras, demandas, estas, staras**

5 min Pauze

Pauzespel zonder woorden

15 min Pauze

Herhaal de uitdrukkingen om te groeten en zich voor te stellen. Deel de leerlingen op in duo's en vraag hun een eigen dialoog te schrijven over kennismaking met iemand. Ze mogen verschillende begroetingen gebruiken, de naam vragen, de leeftijd of het land van de andere persoon of eender wat anders waaraan ze denken. Je kunt ook voorbeeldzinnen schrijven op het bord als ideeën.

Voorbeelden:

Kio estas via nomo?

Kiel vi fartas?

Kiom da jaroj vi havas?

De kie vi estas?

Kie vi vivas?

5 min Pauze

Deel **M35** uit. Vraag de leerlingen het liedje samen te vertalen en zing het twee, drie keer samen.

Geef de huistaken op.

M30 Oefening

Kies het juiste woord.

Sinjoro Rapid demandis la vendiston, _____ (kiel, kiom, kia) kostas la bela ruĝa aŭto.

Mi volas paroli Esperanton _____ (iu, neniam, tiel) bone kiel vi.

Mi koleras, ĉar vi _____ (tio, iel, neniam) fermas la pordon de nia ĉambro.

Ivo ŝatas aŭskulti _____ (tian, ion, iam) muzikon kiel mi.

Post kvar monatoj _____ (ĉiam, ĉiuj, tiam) revenis hejmen.

_____ (Kiu, Kiel, Kial) estas la simpatia sinjorino tie malantaŭe?

Mi ne komprenas, _____ (kial, ĉial, nenial) neniu venis.

Vi havas tre belan voĉon. Bonvolu kanti _____ (ion, ĉien, io).

Peter ankoraŭ _____ (tie, kiam, neniam) veturis al Parizo.

Malgrandaj infanoj volas manĝi _____ (tiu, ĉion, tial) en ĉambro.

M31 Dialogo

- A** Ho, mi ne havas _____ de matematiko.
- B** Pardonu, kion vi diris? Mi ne aŭdis vin.
- A** Mi diris, ke mi forgesis mian lernolibron.
- B** Kiun lernolibron? Ĉu _____?
- A** Ne ĉiujn. Nur tiun, en kiu estas matematikaj taskoj.
- B** Kaj _____ ĝi estas?
- A** Mi ne scias. Eble hejme, ie en mia ĉambro.
- B** Ĉu vi serĉis ĉie?
- A** Kompreneble, sed la libro estas _____.
- B** _____ estas mia lernolibro. Vi povas labori kun ĝi.
- A** Multan dankon!
- B** Ho, ankaŭ mi _____ ion.
- A** Kion?
- B** Lernolibron de Esperanto. Kiel mi legos la novan tekston sen ĝi?
- A** Tiun lernolibron mi havas. Vi povas legi la tekston el ĝi.
- B** Dankon! _____ bone, ke ni sidas kune!

- A** Ho, mi ne havas **lernolibron** de matematiko.
B Pardonu, kion vi diris? Mi ne aŭdis vin.
A Mi diris, ke mi forgesis mian lernolibron.
B Kiun lernolibron? Ĉu **ĉiujn**?
A Ne ĉiujn. Nur tiun, en kiu estas matematikaj taskoj.
B Kaj **kie** ĝi estas?
A Mi ne scias. Eble hejme, ie en mia ĉambro.
B Ĉu vi serĉis ĉie?
A Kompreneble, sed la libro estas **nenie**.
B **Ĉi tie** estas mia lernolibro. Vi povas labori kun ĝi.
A Multan dankon!
B Ho, ankaŭ mi **forĝesis** ion.
A Kion?
B Lernolibron de Esperanto. Kiel mi legos la novan tekston sen ĝi?
A Tiun lernolibron mi havas. Vi povas legi la tekston el ĝi.
B Dankon! **Kiel** bone, ke ni sidas kune!

M33 Oefening

Maak vragen over de vetgedrukte woorden. Let op de accusatief-uitgang-N.

La lasta tago de la jaro estis tre malvarma .	→	Kia estis la lasta tago de la jaro?
La geedzoj iris en la restoracion .	→	Kien iris la geedzoj?
Petro trinkis tre bonan kafon en restoracio.	→	
Kelnero rapide alportis al Julia varman kafon.	→	
Ivo veturis en Slovakion per aŭto .	→	
Sur tiu ĉi strato staras la plej multekosta hotelo.	→	
La instruistino donis al lernantoj malfacilan taskon .	→	
La libro, kiun vi volas aĉeti, kostas 15 eŭrojn .	→	
Julia lernas novajn lingvojn rapide.	→	
Je la tria horo mi ludas kun mia malgranda frato.	→	
Julia estas en malsanulejo, ĉar ŝi falis .	→	
Tra la pordo venas miaj geamikoj.	→	

kio

kiu

nenion

neniu

neniam

ĉiuj

ĉio

ĉiam

tion

iu

iam

havas

skribas

legas

forgesas

vidas

montras

demandas

estas

staras

Jomo: Ĉu vi volas min?

Ho, kion vi faras? demandas nun Marko.

Mi legas la libron, mi lernas la lingvon.

Ĉu kun mi vi venos al kafo amika?

Vi trinkos la kafon, parolos kun mi.

Mi dankas, ho Marko, mi ŝatas la kafon,
se ĝi estas bona, se ĝi estas varma.

Mi tre ŝatas sidi kun vi en la ĉambro,
sed nun mi ne povas, mi diras al vi.

Melodie: esperantofre.com

M36 Huistaak

Vervolledig de zinnen.

Ki _____ el tiuj du libroj estas pli facila?

Ti _____ filmon mi rigardis jam antaŭ kvar jaroj. Ĝi ne estas bona.

Ki _____ estas la letero, kiun Ana skribis al mi? Mi serĉas ĝin jam du horojn.

Ne ĉio, ki _____ oni diras, estas vero.

Ĉu vi ne vidis, ke la sinjorino falis? Kial vi nen _____ faris?

Ki _____ kantojn vi ŝatas aŭskulti? – Novajn.

Ki _____ ni revidos unu la alian? – Post unu monato.

Oni diras, ke en urbocentro oni malfermos plian vendejon. Ĉu t _____ estas vero?

Neni _____ vi havas tempon por iri kun mi en kinejon!

Ĉu vi ne koleras, ke vi nun devas vivi en alia urbo? – Ne. T _____ estas la vivo.